

EUROOPA KOHTU OTSUS
18. mai 1993*

(Kaupade vaba liikumine – Koguselised piirangud – Samaväärse toimega meetmed – Hinnavõrdlusi sisaldava reklaami keeld)

Kohtuasjas C-126/91,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Bundesgerichtshof'i esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Schutzverband gegen Unwesen in der Wirtschaft e.V.

ja

Yves Rocher GmbH

eelotsust EMÜ asutamislepingu artiklite 30 ja 36 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS

koosseisus: president O. Due, kodade esimehed C. N. Kakouris, M. Zuleeg ja J. L. Murray, kohtunikud G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, F. Grévisse, M. Diez de Velasco ja P. J. G. Kapteyn,

kohtujurist: M. Darmon,

kohtusekretär: ametnik D. Triantafyllou,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Schutzverband gegen Unwesen in der Wirtschaft, esindaja: *Rechtsanwalt* Rudolf Friedrich, Karlsruhe,

– Yves Rocher GmbH, esindajad: *Rechtsanwalt* Dirk Schroeder, Köln, ning advokaadid Robert Colin ja Marie-Laure Coignard, Pariis,

– Saksamaa Liitvabariigi valitsus, esindajad: liidu majandusministeeriumi vanemametnik Joachim Karl ja justiitsministeeriumi kõrgem ametnik Alexander von Mühlendahl,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

– Prantsuse Vabariigi valitsus, esindajad: välisministeeriumi õigusosakonna asejuhataja Edwige Belliard ja välisministeeriumi õigusosakonna välisasjade sekretär Jean-Louis Falconi,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: komisjoni õigustalituse ametnik Rafael Pellicer, keda abistab õigustalituse juurde lähetatud riigiteenistuja Roberto Hayder,

võttes arvesse kohtuistungil ettekannet,

kuulanud 2. juuni 1992. aasta kohtuistungil ära Yves Rocher GmbH, Saksamaa valitsuse, Prantsuse valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni suulised märkused,

kuulanud 15. septembri 1992. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi arvamuse,

on teinud järgmise

otsuse

1. Oma 11. aprilli 1991. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 30. aprillil 1991, esitas Bundesgerichtshof (föderaalkohus) EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule eelotsuse küsimuse asutamislepingu artiklite 30 ja 36 tõlgendamise kohta, et hinnata kaubandusliku reklaami käsitleva riikliku õigusnormi vastavust nendele sätetele.

2. See küsimus kerkis esile menetluses Münchenis asuva mittetulundusühingu Schutzverband gegen Unwesen in der Wirtschaft e.V. (edaspidi „Schutzverband”) ja Prantsuse äriühingu Laboratoires de Biologie Végétale Yves Rocher tütarettevõtja Yves Rocher GmbH (edaspidi „Yves Rocher”) vahel seoses Yves Rocheri reklaamidega, mis koosnesid selle toodete vanade ja uute hindade võrdlusest.

3. Enne 1986. aastat oli sama ettevõtja kehtestatud hindade võrdlusi sisaldav reklaam seaduslik sellises ulatuses, kuivõrd see ei olnud ebaõiglane ega eksitanud tarbijaid. Teatavate jaemüüjate survele võttis Saksamaa seadusandja vastu 25. juuli 1986. aasta seaduse Gesetz zur Änderung wirtschafts-, verbraucher-, arbeits- und sozialrechtlicher Vorschriften (teatavate majandus-, tarbija-, töö- ja sotsiaalhoolekande õigusnormide muutmise seadus), lisades 7. juuni 1909. aasta seadusesse Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (kõlvatu konkurentsi vastane seadus, edaspidi „UWG”) paragrahvi 6e, mille alusel keelati reklaamid, kus kasutati üksikuid hinnavõrdlusi. Selle keelu eesmärk on kaitsta tarbijaid ja konkurente hinnavõrdlusi sisaldava reklaami eest.

4. Siiski ei ole UWG paragrahvis 6e sätestatud keeld täielik. Selles sisaldub erand hinnavõrdluste kohta, mis ei ole „pilkupüüdvad” (*blickfangmäßig*) (UWG paragrahvi 6e lõike 2 punkt 1), ja kataloogide kaudu tehtava reklaami kohta (UWG paragrahvi 6e lõike 2 punkt 2).

5. Yves Rocher müüb Saksamaa Liitvabariigis postimüügi teel enamasti Prantsusmaal valmistatud kosmeetikat, mida tarnib tema emaettevõtja. Nende toodete reklaami valmistab emaettevõtja standardkujunduse järgi mitmete kõnealuste liikmesriikide jaoks

ning seda levitatakse kataloogides ja reklaambrošüürides. Oma müügitgevuse osana levitas Yves Rocher brošüüri, millel oli pealkirja „Säästke kuni 50% ja isegi enam 99 Yves Rocheri lemmiktoote pealt” all vanade mahatõmmatud hindade kõrval suurte punaste tähtedega nende toodete uued, madalamad hinnad.

6. Schutzverband leidis, et selline reklaam on vastuolus UWG paragrahvi 6e lõike 2 punktiga 1, ja algatas Landgericht München I-s (Müncheni I piirkonnakohus) Yves Rocheri vastu menetluse. Landgericht oli seisukohal, et UWG selle sätte alusel on keelatud reklaam, milles võrreldakse vanu ja uusi hindu, kui see reklaam on „pilkupüüdev”, ning kohus määras, et Yves Rocher ei tohi sellist reklaami levitada.

7. Yves Rocher kaebas selle otsuse edasi Oberlandesgericht München'isse (Müncheni kõrgem piirkonnakohus), kes tühistas Landgerichti määruse UWG paragrahvi 6e lõike 2 punkti 2 alusel. Schutzverband esitas selle otsuse peale kassatsioonkaebuse Bundesgerichtshof'ile, kes leidis, et paragrahvi 6e lõike 2 punkti 2 ei saa kohaldada. Siiski leidis Bundesgerichtshof, et UWG paragrahvi 6e lõike 1 kohaldamine tõstatas küsimuse ühenduse õiguse tõlgendamise kohta, seega peatas ta menetluse, jäädes ootama Euroopa Kohtu eelotsust järgmises küsimuses:

„Kas EMÜ asutamislepingu artiklit 30 tuleb tõlgendada nii, et selle alusel on välistatud liikmesriigi A sellise õigusnormi kohaldamine, mille alusel on selles riigis asuval ettevõtjal, kes korraldab kataloogi või reklaambrošüüri kaudu liikmesriigist B imporditud kaupade postimüüki, keelatud kasutada hindadega seotud reklaame, milles näidatakse pilkupüüdvalt uut hinda ja viidatakse varasemas kataloogis või reklaambrošüüris näidatud kõrgemale hinnale?”

8. Kohtuistungis ettekandes on esitatud põhjalikum ülevaade asjaoludest ja põhikohtuasja õiguslikust taustast, menetlusest ning Euroopa Kohtule esitatud kirjalikest märkustest, mida käesolevas otsuses on nimetatud või arutatud üksnes Euroopa Kohtu põhjenduste esitamiseks vajalikul määral.

9. Asutamislepingu artikli 30 alusel on liikmesriikidevahelised koguselised impordipiirangud ja kõik samaväärse toimega meetmed keelatud. Vastavalt väljakujunenud õigusele on liikmesriikide kehtestatud kaubanduseeskirjad, mis võivad ühendusesisest kaubandust otseselt või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt takistada, koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmed (otsus kohtuasjas 8/74: Dassonville, EKL 1974, lk 837, punkt 5).

10. Samuti on Euroopa Kohus leidnud, et teatavaid reklaamiviise või müügi edendamise vahendeid piiravad või keelavad riiklikud õigusnormid võivad olla sellised, et kuigi need ei mõjuta impordi otseselt, piiravad need selle mahtu, sest need õigusnormid mõjutavad importtoodete turustusvõimalusi. Ettevõtja sundimine võtma kasutusele reklaami- või müügi edendamise kavasid, mis on eri liikmesriikides erinevad, või loobuma kavast, mida tema peab väga tõhusaks, võib kujutada endast imporditakistust isegi siis, kui kõnealuseid õigusnorme kohaldatakse kodumaiseid tooteid ja importtooteid eristamata (vt otsuseid kohtuasjas 286/81: Oosthoek's Uitgeversmaatschappij BV, EKL 1982, lk 4575, punkt 15; kohtuasjas 382/87: Buet, EKL 1989, lk 1235, punkt 7; kohtuasjas C-362/88: GB-INNO-BM, EKL 1990, lk I-667, punkt 7, ning liidetud kohtuasjades C-1/90 ja C-176/90 Aragonesa de Publicidad Exterior ja Publivia, EKL 1991, lk I-4151, punkt 10).

11. Põhikohtuasjas käsitletavat liiki keeld võib seega piirata ühest liikmesriigist pärit toodete importi teise liikmesriiki ja kujutab endast seega selles osas koguselise piiranguga samaväärse toimega meetet asutamislepingu artikli 30 tähenduses.

12. Siiski on Euroopa Kohus mitmel korral leidnud, et turustamise ühiseeskirjade puudumisel tuleb nõustuda riiklike õigusnormide erinevustest tulenevate takistustega kaupade vabale liikumisele ühenduses niivõrd, kui võrd selliseid eeskirju, mida kohaldatakse kodumaiseid ja importtooteid eristamata, võib õigustada kohustuslike nõuete, sh tarbijakaitse või hea äritava nõuete täitmiseks vajalikena (vt eelkõige eespool viidatud otsust kohtuasjas GB-INNO-BM, punkt 10). Nagu Euroopa Kohus on korduvalt leidnud (vt eelkõige eespool viidatud otsust kohtuasjas Buet, punkt 11), peavad need eeskirjad siiski olema taotletavate eesmärkidega proportsionaalsed.

13. On vaieldamatu, et põhikohtuasjas käsitletavat liiki keeldu kohaldatakse nii kodumaiste toodete kui ka importtoodete suhtes.

14. Lisaks on Saksamaa valitsus väitnud, et UWG paragrahvis 6e sätestatud keelu eesmärk on kaitsta tarbijaid hinnavõrdlusi sisaldavate reklaamide erilise ahvatluse eest, mis võib tihtipeale eksitav olla. Esiteks on tarbijaid väga lihtne petta, sest tavaliselt ei ole neil võimalust vanade ja uute hindade võrdlust kontrollida. Teiseks võidakse hinnavõrdlusi sisaldavas reklaamis esitada selline hindade tase, mis on tervikuna soodne, kuid ei ole seda kogu tootevaliku osas.

15. Et tarbijate kaitsmine eksitava reklaami eest on ühenduse õiguse seisukohast õiguspärane eesmärk, peab Euroopa Kohus kooskõlas väljakujunenud kohtupraktikaga analüüsima, kas riiklikud õigusnormid on taotletava eesmärgi saavutamiseks sobivad ja kas need ei ületa selle saavutamiseks vajalikku.

16. Kõigepealt tuleb märkida, et põhikohtuasjas käsitletavat liiki keeldu kohaldatakse siis, kui hinnavõrdlused on pilkupüüdvad, hoolimata sellest, kas need on õiged või mitte. Seega ei kohaldata keeldu hinnavõrdluste suhtes, mis ei ole pilkupüüdvad. Käesolevas kohtuasjas ei ole reklaam keelatud mitte seepärast, et see on väidetavalt ebaõige, vaid seepärast, et see on pilkupüüdev. Sellest tuleneb, et igasugune pilkupüüdev reklaam, milles kasutatakse hinnavõrdlusi, on keelatud, hoolimata sellest, kas see on õige või vale.

17. Lisaks ületab see keeld taotletava eesmärgi nõuded selles osas, et see mõjutab reklaami, mis ei ole üldse eksitav ja sisaldab tegelikult küsitud hindade võrdlusi; see võib olla märkimisväärselt kasulik seepärast, et tarbijal on võimalik teha valik asjaoludest täiesti teadlikuna.

18. Peale selle näitab liikmesriikide seaduste võrdlev analüüs, et teavet ja tarbijakaitset saab tagada meetmete abil, millega piiratakse ühendusesisest kaubandust vähem kui põhikohtuasjas käsitletavate meetmetega (vt kohtujuristi arvamuse punkti 52).

19. Sellest tuleneb, et põhikohtuasjas käsitletavat liiki keeld ei ole proportsionaalne taotletava eesmärgiga.

20. Lisaks väidab Saksamaa valitsus, et kõnealune keeld ei saa olla vastuolus asutamislepingu artikliga 30, sest see põhjustab kaupade vabal liikumisel üksnes marginaalse piirangu.

21. Arvestamata ühendusesisesele kaubandusele vaid oletusliku toimega eeskirju, on selles osas mitmel korral leitud, et asutamislepingu artiklis 30 ei eristata meetmeid, mida võib kirjeldada koguselise piiranguga samaväärse toimega meetmetena vastavalt nende ühenduse piires toimuvale kaubandusele avalduva toime ulatusele.

22. Hea äritava ja seega ka konkurentsi kaitsmise osas on oluline märkida, et õiged hinnavõrdlused, mis on kõnealust liiki õigusnormi alusel keelatud, ei saa konkurentsitingimusi mingil viisil rikkuda. Teisest küljest võib eeskiri, mis oma toime poolest keelab sellised võrdlused, konkurentsi piirata.

23. Sellest tulenevalt peab vastus liikmesriigi kohtu esitatud küsimusele olema selline, et asutamislepingu artiklit 30 tuleb tõlgendada nii, et selle alusel on välistatud liikmesriigi A sellise õigusnormi kohaldamine, mille alusel on kõnealuses riigis asuval ettevõtjal, kes korraldab kataloogi või reklaambrošüüri kaudu liikmesriigist B imporditud kaupade postimüüki, keelatud kasutada hindadega seotud reklaame, milles näidatakse uut hinda pilkupüüdväl viisil ja viidatakse eelmises kataloogis või brošüüris olevale kõrgemale hinnale.

Kohtukulud

24. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Saksamaa ja Prantsuse valitsuse ning Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulud ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates Bundesgerichtshof'i 11. aprilli 1991. aasta määrusega esitatud küsimusele, otsustab:

EMÜ asutamislepingu artiklit 30 tuleb tõlgendada nii, et selle alusel on välistatud liikmesriigi A sellise õigusnormi kohaldamine, mille alusel on kõnealuses riigis asuval ettevõtjal, kes korraldab kataloogi või reklaambrošüüri kaudu liikmesriigist B imporditud kaupade postimüüki, keelatud kasutada hindadega seotud reklaame, milles näidatakse uut hinda pilkupüüdväl viisil ja viidatakse eelmises kataloogis või brošüüris olevale kõrgemale hinnale.

Due

Kakouris

Zuleeg

Murray

Mancini

Moitinho de Almeida

Grévisse

Diez de Velasco

Kapteyn

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 18. mail 1993 Luxembourgis.

Kohtusekretär

J.-G. Giraud

President

O. Due